

Колдовство: иллюзорность или реальность?

Могут ли силы тьмы на самом деле создать что-либо? Является ли колдовство настоящим явлением в наше время?

Еврейское озарение

Знакомство с учением Ребе

КИ ТИСА

Шמות

לעילוי נשמת אמנו וזקנתנו
האשה החשובה מצויינת במדותיה

בעלת מסירות נפש

מרת דבורה ע"ה גרינברג

בת הרה"ח ר' אהרון מענדל

נפטרה אור ליום ג' - כ"א מנחם אב תשפ"ג

В память о нашей маме и бабушке

Дворе Гринберг

Дочери раввина Аарона Мендела Хазана

*Она жертвовала собой ради еврейства
Покинула этот мир 21 менахем ава 5783*

For sponsorship opportunities, email info@jewishinsights.org

Published and Copyright 2024 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5784 - 2024

Founded in 2008 in memory of Rabbi Gabi and Rivky Holtzberg OB"М
Shluchim of the Rebbe to Mumbai India

А. История колдовства

ПЕРВОИСТОЧНИК 1 Шмот, 32:1-4

Народ же увидел, что Моше долго не сходит с горы, и собрался народ к Аарону, и сказали ему: встань, сделай нам божество, которое шло бы пред нами; ибо этот человек, Моше, который вывел нас из земли египетской, – не знаем, что с ним случилось.

И сказал им Аарон: снимите золотые серьги, которые в ушах жен ваших, сыновей ваших и дочерей ваших, и принесите ко мне. И снял весь народ серьги золотые, которые в ушах их, и принесли Аарону. И взял он (их) из рук их, и придал им форму, и сделал из этого тельца литого. И сказали они: вот божество твое, Израиль, которое вывело тебя из земли египетской.

Раши:

«Тельца литого»: как только бросили они его в огонь горнила, пришли колдуны из инородцев, вышедших с ними из Египта, и создали его колдовством.

וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשְׁשׁ מִשָּׁה לְרֹדֶת מִן הַהָר, וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו: קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לְפָנֵינוּ, כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לֹא יָדַעְנוּ מָה הָיָה לוֹ.

וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֶהְרֹן: פָּרְקוּ נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵי נְשֵׁיכֶם בְּנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְהָבִיאוּ אֵלַי. וַיִּתְּפְרוּקוּ כָל הָעָם אֶת נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר בְּאָזְנֵיהֶם וַיָּבִיאוּ אֶל אֶהְרֹן. וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיַּצַּר אֹתוֹ בַּחֶרֶט, וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסֶּכָּה, וַיֹּאמְרוּ: אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֶעֱלֹדָה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם.

רש"י

עגל מסכה. כיון שהשליכו לאור בכור, באו מכשפי ערב רב שעלו עמם ממצרים ועשאוהו בכשפים

Б. Способны ли темные силы созидать?

Может ли скверна созидать?

Ребе

К сожалению, пытаясь сделать что-то хорошее и святое, мы всякий раз наталкиваемся на людей – порой из лагеря наших собственных соратников, – чья цель противостоять и мешать всему святому. Так и в нашем случае, некоторые пишут с осуждением: как можно использовать радио для чего-то святого, оно нечисто и исходит от «противной стороны», со стороны клипы?

Однако упаси Б-г утверждать, что «противная сторона» способна что-либо создать!

Подобные утверждения абсолютно противоречат системе убеждений Торы:

Невозможно существование некоего существа, которое могло бы создать что-то – большое, как верблюд, или маленькое, как комар. Это относится и к колдунам (существовавшим в эпоху Талмуда, а затем исчезнувшим ко времени Маймонида). Колдуны названы в Торе мехашфим, т.к. они «проверяют» (ивр. макхишим) [существование] небесного воинства», но даже они не могут сотворить малейшего предмета. Творение – это то, на что способен только Творец. Подобных примеров в Писании множество. «В начале сотворил Всесильный небо и землю»,

לדאבונו, הנה בנוגע לכל הוספת דבר טוב וקדושה, ישנם "מהרסיך ומחריביך ממך יצאו", שכל ענינים לנגד ולהפריע לכל דבר שבקדושה, וכן בענין זה - שטענו וכתבו: הייתכן לנצל "רדיו" עבור עניני קדושה - הרי "רדיו" הוא מ"סטרא-אחרא"!!!...

חס ושלום לומר ש"סטרא-אחרא" בכוחה לברוא דבר מסוים - ה' ישמרנו מדעה כזו, דבר כזה הוא היפך התורה והיפך האמונה לגמרי:

לא יתכן שתהיה מציאות שבכוחה לברוא אפילו דבר הכי קטן, כגמלא וכיתוש¹, וזאת אפילו בנוגע ל"מכשפים" (שהיו בזמן הגמרא, מה שאין כן בזמנו של הרמב"ם כו', כידוע), ש"תורת אמת" קוראת להם בשם זה משום ש"מכחישין פמליא של מעלה"², גם הם אין בכוחם לברוא דבר הכי קטן, כי ענין הבריאה אינה אלא בכוחו של הבורא.

ומקרא מלא דיבר הכתוב: "בראשית ברא אלוקים את

1 יש מאין - אלא שלר"י בן זמרא גם שינוי יש מיש כזה - אין ביכולת כל באי העולם, אבל בבריאת יש מאין - הרי בלשון רבינו הזקן (אגה"ק ס"כ קל, סע"א) - אפילו "מלאכים דאצילות" וכי אין יכולים לברוא יש מאין ורק "הוא לבדו (המאציל ב"ה כו') בכוה ויכלתו" לעשות זה, ומבאר גם הטעם, "שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול כו" ואכ"מ.
(2) (סנהדרין שם).

(1) סנהדרין סז, א, ובירושלמי סנהדרין ספ"ז.
והנה יש מקשים בהירושלמי שם דאפילו יתוש אין יכולים לברוא את מהמטרה דסוגיה זו עצמה - העושה "מעשה" חייב ומהמשך הסוגיה שם "אין אכלת מיני מעשה הוא", דמשמע שאפשר שיברא עגל.
והביאור פשוט על אתר: בכל העשיות שהובאו בהירושלמי שם מודגש: נסיב קריין כו' צרור כו' גולגלא - ונעשה איילין וטבין כו' עגל - אבל לא

«"небо" – включая небесные творения; "землю" – включая земные творения». Творение – это то, что может лишь Б-жественная сущность, как объясняет Алтер Ребе: «...только Он обладает силой и способностью создавать».

Это справедливо в отношении создания даже самого крошечного объекта. Тем более это справедливо в отношении радио. Радио – это мощная сила, которую Б-г вложил в природу и благодаря которой, с помощью соответствующих устройств, человек может почти мгновенно передать свой голос по всему миру.

השמים ואת הארץ, "את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותיה"³. ענין הבריאה אינו אלא בכוח העצמות, כפי שמבאר אדמו"ר הזקן, ש"מהותו ועצמותו של המאציל ברוך ה', שמציאותו הוא מעצמותו . . הוא לבדו בכוחו ויכולתו לברוא כו"⁴.

ואם הדברים אמורים בנוגע לבריאת דבר הכי קטן (שאינה אלא בכוחו של הבורא יתברך) - הרי על אחת כמה וכמה שכן הוא בנוגע ל"רדיו", כוח אדיר שהכניס הקב"ה בטבע, שעל ידי כלי המתאים נשמע קולו של המדבר מסוף העולם ועד סופו, וברגע כמימרא [=רגע כאמירתו. זמן קצר ביותר]!

ПЕРВОИСТОЧНИК 2 Талмуд, Санедрип, 67б

«И сказали колдуны фараону: "Это перст Б-жий"» (Шмот, 8:15). Рабби Элиэзер сказал: Отсюда видно, что черт не может создавать что-то меньшее, чем ячменное зерно. В результате колдуны не смогли воспроизвести нашествие вшей, но даже они поняли, что это не колдовство, а деяния Небес.

Рав Паппа сказал в форме обета: «Всемогущий! Они не могут создать даже творение размером с верблюда; они ничего не создают: более крупных существ они берут из других мест, а более мелких существ набрать слишком сложно».

וַיֹּאמְרוּ הַחֹרְטָמִים אֶל פְּרָעָה אֲצַבֵּעַ אֱלֹקִים הוּא" (שמות ח, ט), אָמַר ר' אֱלִיעֶזֶר: מִכָּאן רָאִיָּה שְׂאִין הַשָּׂד יָכוֹל לְבָרֵא בְרִיָּה פְּחוֹת מִכְשַׁעוֹרָה, וְלִכֵּן לֹא יָכֹלוּ לַעֲשׂוֹת דְּבַר הַדּוּמָה לְמַכַּת כְּנִים, וְאִף הִבִּינוּ שְׂאִין זֶה מַעֲשֵׂה כְשָׁפִים אֲלֵא מִיַּד שָׁמַיִם.

רַב פַּפְּא אָמַר בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה: הָאֱלֹקִים! אֶפְלוּ כְּגִדְלֵי שְׁלֵ גָמֵל גַּם כֵּן אֵינָם יְכוֹלִים לְבָרֵא, וְאִין הֵם בּוֹרְאִים מְאוּמָה, אֲלֵא שְׂאֵת בְּעֲלֵי הַחַיִּים הַגְּדוֹלִים - יְכוֹלִים הֵם לְאַסֵּף אוֹתָם וְלְהִבְיֵאם מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, וְאֵת בְּעֲלֵי הַחַיִּים קִטְנִים - אֵינָם יְכוֹלִים לְאַסֵּף.

(3) פירוש רש"י בראשית א, יד
(4) אגרת הקודש סימן כ"ו.

ПЕРВОИСТОЧНИК 3 Иерусалимский талмуд, Санедрин, конец главы 7:

Рабби Янай сказал: «Я гулял по городу Ципори и стал свидетелем того, как еретик взял змеиную кожу, подбросил ее в воздух, она приземлилась и превратилась в теленка».

Рабби Элиэзер сказал иное от имени рабби Йоси бен Зимры: «Если бы все человечество объединилось, оно не смогло бы создать даже комара и наделить его душой.

Поэтому мы говорим, что этот еретик не взял змеиную кожу, подбросив ее в воздух и создав теленка. Скорее он призвал черта, чтобы тот украл теленка из сарая и принес его ему».

Ребе

Все, что создал Б-г, направлено во имя благих целей

Все в этом мире создано «для Торы и для еврейского народа». Поэтому ясно, что и эта великая сила радио также была создана для Торы и еврейского народа, дабы использовать ее в святых целях, например, для распространения Торы – как открытого, так и скрытого ее пласта.

Однако все зависит от выбора человека, как сказано в Торе: «Я положил перед тобой... жизнь и добро», а затем: «и ты выберешь жизнь». Свобода выбора означает, что эта сила может использоваться и в мирских делах, и даже для вещей,

אָמַר רַבִּי יְנָאי: הָיִיתִי מְהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ
בְּצִפּוֹרִי, כְּשֶׁרָאִיתִי מִיַּן אֶחָד שֶׁלָקַח
חֵלֶק נֶחֱל, זָרַק אוֹתוֹ לְאֹוִיר, וְהוּא
נִחַת וְהִפְךָ אֶת עֲצָמוֹ לְעֵגֶל.

אֲדָּ לֹא כֵן אָמַר רַבִּי לְעֶזֶר בְּשֵׁם רַבִּי
יוֹסֵי בֶן זִמְרָא: אִם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
יִתְכַפְּנּוּ, אֵינָם יְכוֹלִים לְבְרֹא יְתוֹשׁ
אֶחָד וְלִזְרֹק בוֹ נֶשְׁמָה.

אֲלָא נְאֻמָּה, שֶׁהַמִּין הַזֶּה לֹא לָקַח
חֵלֶק נֶחֱל, זָרַק אוֹתוֹ לְאֹוִיר,
וְאַחֵר כֶּה יָרַד וְנִהְפֵּךְ לְעֵגֶל, אֲלָא
הוּא קָרָא לְשֵׁד שְׁגִיב לוֹ עֵגֶל
מִרְפַּת בְּקָר, וְהִבִּיא אוֹתוֹ אֵלָיו.

ומכיון שכל עניני העולם נבראו
"בשביל התורה ובשביל ישראל"⁵
- הרי פשיטא שגם כוח אדיר זה
("רדיו") לא נברא "אלא בשביל התורה
ובשביל ישראל", כדי לנצל לעניני
קדושה, הפצת התורה - נגלה שבתורה
ופנימיות התורה, וכיוצא בזה.

אלא שגם ענין זה - ככל עניני העולם -
ניתן לבחירתו של האדם, כמו שכתוב
"נתתי לפניך כו' את החיים ואת הטוב
וגו"⁶, ביחד עם הבקשה ונתינת הכוח
- "ובחרת בחיים"⁷, ומצד ענין הבחירה
קיימת אפשרות לנצל כוח זה עבור
עניני העולם, ואפילו - ענינים שהם

(7) (שם, ט).

(5) (פירוש רש"י ריש פרשת בראשית).
(6) (נצבים, ל, ט).

противоречащих святости.

Поэтому тот факт, что некоторые используют эту силу во имя нечестивых целей, не должен удерживать нас от использования ее во имя цели, ради которой она была создана - «для Торы и еврейского народа».

У людей есть выбор

Пример этому мы можем найти в истории из Торы о езде на осле:

Б-г создал возможность ездить на осле, чтобы можно было использовать его во имя святости. Определенно, можно использовать осла и для нечестивых целей - как следует из истории о Биламе, где в стихе отмечается: «Он оседлал своего осла». Но опять же это не отменяет того факта, что мы можем использовать его для святых целей, что и отвечает его истинному предназначению.

Тора также рассказывает об Аврааме, который ехал на своем осле для жертвоприношения Ицхака, и о Моше, который ехал со своей семьей на осле, чтобы вывести евреев из Египта. И Мошиах также будет, согласно Талмуду, в образе «бедняка ехать на осле», чтобы даровать Избавление еврейскому народу.

היפך הקדושה.

ומכיון שכך, הרי עובדה זו שישנם כאלו שמנצלים כוח זה עבור ענינים שהם היפך הקדושה - בוודאי אינה צריכה למנוע להשתמש בכוח זה לתכלית ומטרת בריאתו, "בשביל התורה ובשביל ישראל".

דוגמה לדבר - מעשה רב בתורה שבכתב - מענין רכיבה על חמור:

הכוח שברא הקב"ה בחמור שאפשר לרכב עליו - תכליתו ומטרתו (ככל עניני הבריאה) "בשביל ישראל", כדי לנצלו לעניני קדושה. ועל דרך לשון הכתוב "יששכר חמור גרם"⁸. ולכן, אף שיכולים לנצלו עבור ענין שהוא היפך רצון ה', וכפי שמצינו אצל בלעם - "ויחבוש את אתונו גו", מכל מקום, אין זה מונע מלהשתמש בו לתכלית ומטרת בריאתו, עבור עניני קדושה:

אברהם אבינו - רכב על חמור בלכתו לעקידת יצחק, כמו שכתוב "ויחבוש את חמורו"⁹; משה רבינו - רכב על חמור בלכתו להוציא את בני ישראל ממצרים, כמו שכתוב "ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על החמור"; וכן משיח צדקנו ירכב על חמור כדי לגאול את בני ישראל - "עני ורוכב על החמור"¹⁰.

(10) וראה פירוש רש"י שמות ד, כ.

(8) בראשית פרק מט פסוק יד.
(9) בראשית כב, ג.

История

Является ли атомная энергетика позитивной?

Раввин Гронер, секретарь Ребе, приводит следующую историю.

Однажды к Ребе пришла пара вместе со своей маленькой дочерью. Когда они вышли из его кабинета, я увидел, что девочка очень счастлива.

«Почему ты такая счастливая?» - спросил ее я.

Родители рассказали мне, что сначала Ребе разговаривал с ними, а их дочь тихо наблюдала со стороны. Когда разговор закончился, Ребе повернулся к девочке и спросил: «У тебя тоже есть вопрос?» Она ответила утвердительно. Ее родители пытались заставить ее замолчать, но Ребе сказал им: «До сих пор я говорил с вами, теперь я хочу поговорить с ней».

«Какой у тебя вопрос?» — спросил Ребе с улыбкой. «Я хочу знать, ядерная бомба — это хорошо или плохо?»

«Скажи мне, — спросил Ребе девочку, — у тебя дома есть нож?»

«Нож? Конечно, в каком доме нет ножа?» - ответила она.

«Нож — это хорошо или плохо?» — спросил Ребе.

«Если я использую его для еды, это хорошо. Если я использую его, чтобы причинить кому-то вред, это плохо», — ответила она.

Ребе продолжил: «Ты слышала, что сказала? Нож, положенный на стол, нейтрален. Все зависит от того, для чего он используется. То же самое и с ядерной бомбой. Если она используется во благо, например, чтобы взорвать гору и проложить дорогу, это хорошо. Если ее используют для убийства тысяч людей, это, конечно, нехорошо. Но сама по себе она нейтральна».

Ребе

То же самое относится и к нашему обсуждению. Тот факт, что некоторые используют определенную вещь в нежелательных целях, не является для нас причиной избегать использования ее в истинном назначении.

Как гласит Мишна: «Римляне спросили мудрецов: “Если Б-г не хочет, чтобы

ועל דרך זה מובן בענייננו - שהעובדה
שמשתמשים בדבר מסוים עבור
ענין בלתי-רצוי, אין בה כדי למנוע
להשתמש בדבר לתכלית ומטרת
בריאתו.

ובלשון המשנה¹¹: “שאלו את הזקנים
ברומי, אם אין רצונו בעבודת כוכבים

11. עבודה זרה, פרק ד' משנה ד'

люди занимались служением идолам, почему Он не упразднит его?» Ведь Если бы Б-г просто уничтожил бы всех идолов, никто бы не поклонялся им. «Мудрецы ответили: “Если бы они служили чему-то, в чем мир не нуждается, Он бы это упразднил”. Однако они поклоняются солнцу, луне и звездам. Должен ли мир быть разрушен из-за этих глупцов?»

То же самое и в нашем случае. Оттого, что некоторые «глупцы» используют эту силу ненадлежащим образом, мир должен быть разрушен? Т.е., мы не должны использовать ее во благо?!

Как уже упоминалось, эта идея ясно изложена в Мишне и должна быть известна каждому, кто изучает Тору как полагается, без намерения критиковать других.

משיחת שבת פרשת תרומה
ב' דראש חודש אדר ראשון, ה'תשד"מ
הנחה בלתי מוגה
תורת מנחם ה'תשד"מ כרך ב', עמ' 1040

למה אינו מבטלה" - יבטל הקב"ה את מציאותה של העבודה זרה, וחסל כל העסק... "אמרו להן, אילו לדבר שאין צורך לעולם בו היו עובדין, היה מבטלו, הרי הן עובדין לחמה וללבנה ולכוכבים ולמזלות, יאבד עולמו מפני השוטים?"

ועל דרך זה בענייננו: וכי מפני שישנם "שוטים" שמנצלים כוח זה עבור ענינים בלתי-רצויים "יאבד עולמו" - זוהי סיבה למנוע את השימוש בכוח זה לתכלית ומטרת בריאתו?!

וכאמור - ענין זה הוא "דבר משנה", שיודע כל אחד שהגיע ללימוד המשניות, "בן עשר שנים למשנה", וזאת - אם רק לומד תורה כדבעי, ולא "על מנת לקנטר"...

В. Существует ли колдовство сегодня?

Ребе

Если говорить о колдовстве, то среди законоведов существует спор:

בנוגע לענין הכישוף - מצינו מחלוקת הפוסקים:

ПЕРВОИСТОЧНИК 4 Рамбам, Мишне Тора, Авода зара, 11:12

Все эти представления являются абсолютной ложью, и в прошлом они увлекали идолопоклонников следовать за ними. И не подобает евреям, искушенным мудрецам, увлекаться этими глупостями и даже думать о том, что в них может быть какая-то ценность. Как говорится в Торе: «Ибо нет гадания в Яакове и колдовства в Израиле» (Бедмибар, 23:23), а также сказано: «Ибо народы, которые вы изгоните, слушают колдунов и гадалей. А тебе не то дал Г-сподь, Б-г твой» (Дварим, 18:14).

Всякий, кто верит в подобные явления и думает, что это правда и премудрость, но Тора их запрещает, - просто глупец и лишен рассудка. Мудрые и разумные люди знают благодаря ясным доказательствам, что все эти явления, запрещенные Торой, являются не мудростью, но вздором и пустотой, за которыми следуют лишены рассудка и ушедшие с путей истины. Поэтому Тора предостерегает нас от этого пустого занятия: «Непорочным будь с Г-сподом, Б-гом твоим» (Дварим, 18:13).

וּדְבָרִים הָאֵלוּ כִּלְזֵן דְּבָרֵי שְׁקֵר וְכֹזֵב הוּא, וְהֵם שֶׁהִטְעוּ בְּהֵן עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הַקְדָּמוֹנִים לְגוֹיֵי הָאָרְצוֹת כְּדִי שִׁינְהִיגוּ אַחֲרֵיהֶן. וְאִין רָאוּי לְיִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם חֲכָמִים מִחֲכָמִים לְהִמְשִׁךְ בְּהִבְלִים אֱלוּ, וְלֹא לְהַעֲלוֹת עַל לֵב שִׁישׁ תּוֹעֵלֶת בְּהֵן. שְׁנֵאמַר (במדבר כג, כג) "כִּי לֹא נִחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל". וְנֵאמַר (דברים יח, יד) "כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֵל מַעֲנִיִּים וְאֵל קֹסְמִים יִשְׁמְעוּ וְאַתָּה לֹא כֵן" וגו'.

כָּל הַמֵּאֲמִין בְּדְבָרִים הָאֵלוּ וְכִיּוֹצֵא בְּהֵן, וּמַחֲשֵׁב בְּלִבּוֹ שֶׁהוּא אֱמֶת וְדָבָר חֲכָמָה אֲבָל הַתּוֹרָה אֶסְרְתוּ, אִינְן אֲלֵא מִן הַסְּכָלִים וּמַחֲסְרֵי הַדַּעַת. אֲבָל בְּעֲלֵי הַחֲכָמָה וְתַמִּימֵי הַדַּעַת יִדְעוּ בְּרָאוּת בְּרוּרוֹת, שֶׁכָּל אֱלוּ הַדְּבָרִים שֶׁאֶסְרָה תּוֹרָה אִינָם דְּבָרֵי חֲכָמָה אֲלֵא תְהוּ וְהִבְלֵ שְׁנִמְשִׁכוּ בְּהֵן חֲסְרֵי הַדַּעַת וְנִטְשׁוּ כָּל דְּרָכֵי הָאֱמֶת בְּגִלְלָן. וּמִפְּנֵי זֶה אֶמְרָה תּוֹרָה כְּשֶׁהִזְהִירָה עַל כָּל אֱלוּ הַהִבְלִים, (דברים יח, יג) "תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ".

ПЕРВОИСТОЧНИК 5 Рамбан, Дварим, 18:9

Теперь пойми, как работает магия: когда Б-г создал мир из ничего, Он заставил высших существ управлять низшими существами. Он дал естественную власть над землей и всем, что на ней, звездам и созвездиям в соответствии с их устройством, как могут увидеть те, кто сведущ в астрологии. Помимо звезд и созвездий, Б-г создал ангелов и духовные силы, чтобы они были их душами...

В этом скрытое значение колдовства и приписываемых ему сил. Талмуд говорит, что эти силы «опровергают [существование] небесного воинства». Это означает, что они противостоят силам природы и стараются их обойти. Тора запретила их использование, потому что Б-г желает, чтобы мир действовал сообразно своему естеству.

Ребе

Все согласны с тем, что колдовство не может создать ex nihilo

Маймонид придерживается мнения, что все подобные силы ложны и иллюзорны, их не существует. Однако другие авторитеты утверждают, что они реальны и способны на определенные вещи. Это также следует из Кодекса еврейского закона.

Понятно, что все согласны с тем, что нет силы, способной создать нечто принципиально новое. Сотворение ex nihilo не по силам человеку, как пишет об

וְעַתָּה דַע וְהָבֵן בְּעֵינֵי הַכְּשָׁפִים,
כִּי הַבּוֹרָא יִתְבַּרְךָ כְּאֲשֶׁר בָּרָא
הַכֹּל מֵאֵין, עֲשֵׂה הָעֲלִיּוֹנִים מִנְּהִיגֵי
הַתְּחִתּוֹנִים אֲשֶׁר לְמִטָּה מִהֵן,
וְנָתַן כַּח הָאָרֶץ וְכֹל אֲשֶׁר עָלֶיהָ,
בְּכּוֹכְבִים וּבְמַזְלוֹת לְפִי הַנְּהַגְתָּם
וּמִבְטָם בָּהֶם, כְּאֲשֶׁר הוּא מְנַסֵּה
בְּחֻמַּת הָאֲצִטְגִּינּוֹת. וְעֲשֵׂה עוֹד
עַל הַכּוֹכְבִים וְהַמַּזְלוֹת מִנְּהִיגִים
מְלֹאכִים וְשָׂרִים שֶׁהֵם נִפְשׁ לָהֶם...

וְזֶה סוּד הַכְּשָׁפִים וְלָחֶם שְׂאֵמְרוּ
בָּהֶם (חולין ז) שֶׁהֵם מְכַחֲשִׁים
פְּמִלְיָא שֶׁל מַעְלָה, לוֹמֵר שֶׁהֵם
הַפָּךְ הַכַּחוֹת הַפְּשׁוּטִים, וְהֵם
הַכְּחָשָׁה לְפִמְלִיָּא בְּצַד מִהַצְדָּדִין.
וְעַל כֵּן רָאוּ שֶׁתֵּאָסֵר אוֹתָם הַתּוֹרָה
שִׁינּוּחַ הָעוֹלָם לְמִנְהַגוֹ וּלְטַבְעוֹ
הַפְּשׁוּט שֶׁהוּא חָפֵץ בּוֹרְאוֹ.

דעת הרמב"ם¹² היא שדברים האלו כולן דברי שקר וכזב. אבל ישנם פוסקים¹³ הסוברים שזהו דבר שיש בו ממש, היינו, שבכוחם לפעול ענין מסוים כו', וכפי שמשמע גם בשולחן ערוך¹⁴ בנוגע להלכות כישוף.

כלומר: פשיטא שלכולי עלמא אין בכוחם לברוא יש מאין, שהרי דבר זה (בריאת יש מאין) אין ביכולת שום נברא, וכמו שכתב אדמו"ר הזקן באגרת

(14) יר"ד סקע"ט.
(15) ס"כ (קל, סע"א ואילך).

(12) הל' ע"ז ספי"א. וראה פיהמ"ש ע"ז פ"ד מ"ז. מו"נ ח"ג פל"ז. ועוד.
(13) רמב"ן עה"ת שופטים יח, ט. אברבנאל שם. דרשות הר"ן דרוש ד' קרוב
לסופו. דרוש יב. ועוד.

этом Алтер Ребе (первый Любавичский Ребе) в Игерет а-кодеш: «только Он обладает силой и способностью создать что-то из абсолютного ничто и небытия». Он также объясняет логику сказанного: «Бытие Б-га вытекает из Его сущности, без какой-либо предшествующей первопричины или источника, поэтому Он может создать реальную вещь из абсолютного ничто и небытия, без какого-либо другой предшествующей первопричины и источника». Поэтому даже те, кто утверждает, что колдовство реально, имеют в виду лишь то, что эти силы могут что-то изменить, но не создать. Эта идея также подчеркивается Иерусалимским Талмудом, где говорится: «Рабби Йеошуа, сын Хананьи, сказал: “Я могу взять тыквы и дыни, превратить их в оленей и антилоп и разводить их”». Он мог бы это сделать, потому что ни одно из этих действий не является процессом созидания, все они являются трансформациями существующих физических объектов. Однако Рамбам утверждал, что даже трансформация не может быть осуществлена с помощью какой-либо формы магии, и что все подобные силы «ложны и иллюзорны, пусты и недействительны».

Минимизация масштабов спора

Когда есть два варианта понимания спора, будь то широкий спор, относящийся ко всей еврейской философии, будь то лишь локальный спор по одному вопросу, мы придерживаемся принципа минимизации. Таким образом,

הקודש¹⁵, שרק "הוא לבדו (המאציל ברוך הוא כו') בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש". ומבאר גם הטעם - "שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול כו'", שלכן ביכולתו "לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה". ולכן, גם אלו שסוברים שכישוף הוא דבר שיש בו ממש - כוונתם אינה אלא לשינוי יש מיש. וכמודגש בירושלמי¹⁶: "אמר רבי יהושע בן חנניה יכול אני ליטול קישואים ואבטיחים ועושה אותם איילים וצבאים, והללו מולידיים איילים וצבאים וכו'", שכל עשיות אלו אינם יש מאין, כי אם שינוי יש מיש. אמנם, לדעת הרמב"ם - אין בכוחם של מכשפים לעשות אפילו יש מיש, ואין זה אלא "שקר וכזב כו' תוהו והבל כו'".

אמנם, כאשר ישנם שתי אפשרויות בביאור המחלוקת, האם זוהי מחלוקת גדולה "עד לב השמים", בכל תרי"ג פרטים וכו', או שהמחלוקת אינה אלא בפרט אחד - הרי בהתאם לכלל שלא מרבים במחלוקת¹⁷, מסתבר שיש להקטין את היקף המחלוקת שלא תהיה מן הקצה

קד"ת) כללי הש"ס אות ל' סרנ"ז.
(18) ראה שד"ח כללים מע' המ"ם כלל קסד.

(16) סנהדרין ספ"ז.
(17) ראה תוד"ה והאמר - יומא פז, ב. יד מלאכי כללי שני התלמודים ס"י.
שד"ח (כרך ט') כללי הפוסקים ס"ב אות א. דרכי שלום (בשד"ח הוצאת

и вышеупомянутый спор можно квалифицировать как локальный, а не как серьезное разногласие с полярно позициями.

Все согласны с тем, что сегодня колдовства не существует

Поскольку эта дискуссия представляет собой спор, вращающийся вокруг фактов (фактическое возникновение магических действий, причем спор касается только того, насколько они были реальными), стоит сузить масштаб этого спора и сказать, что во времена Маймонида и Нахманида, все были солидарны с тем, что колдовства больше нет. Вопрос лишь в том, было ли колдовство реальным или недействительным в эпоху, описанную в Торе. Неудивительно, что раньше колдовство обладало некой силой, а затем лишилось ее. Зафиксировано множество подобных случаев. Например, 26 поколений от сотворения мира и до Авраама, особенно во времена до потопа, согласно Талмуду, поддерживались «милостью Б-жьей». А продолжительность жизни людей исчислялась сотнями лет. Но позднее средняя продолжительность жизни стала еще короче, пока не достиг максимума в 120 лет. Подобное свойственно и другим вещам, которые также претерпели естественные изменения, поэтому эту идею можно применить и к колдовству.

משיחת ש"פ תשא, שושן-פורים קטן, ה'תשד"מ
הנחה בלתי מוגה
תורת מנחם ה'תשד"מ כרך ב', עמ' 1100 והלאה

אל הקצה ממש, כי אם בפרט מסוים כו'.
ובפרט כאשר מדובר אודות מחלוקת
במציאות¹⁸ - שאז בוודאי מסתבר לומר
שהמחלוקת במציאות היא רק עד כמה
שמוכרח וכו'.

מכיון שהמחלוקת בעניין הכישוף היא
מחלוקת בדבר שבמציאות - מציאות
מסוימת שנעשתה על ידי מכשף, אם
מציאות זו יש בה ממש, עד שיכולים
לאכול ממנה, כלשון הירושלמי (לעיל)
"באם אכלת ממנו - מעשה הוא". או שזהו
דבר שאין בו ממש, ואין זה אלא שקר
וכזב כו' תוהו והבל כו" - מסתבר להקטין
את היקף המחלוקת, ולומר, שבנוגע
לימינו אלו (שבהם היתה המחלוקת,
כלומר, בזמן הרמב"ם ושאר הפוסקים)
כולם מודים שלא קיימת המציאות של
כישוף כלל וכלל, היינו, שנתבטל כל
ענין הכישוף, וכל המחלוקת אינה אלא
בנוגע לזמן מתן תורה, שבו היתה קיימת
המציאות של כישוף - אם אז היה זה
דבר שיש בו ממש או שגם אז לא היה
זה אלא "אלא שקר וכזב כו' תוהו והבל
כו". ומובן, שאין כל פלא בכך שבעבר
היה ענין של כישוף ובזמן מסוים נתבטל
- שהרי מצינו כמה וכמה ענינים דוגמתו:
אודות העשרים וששה דורות שלפני
מתן תורה אמרו חכמינו זכרונם לברכה¹⁹
שהיו ניזונים בחסדו של הקב"ה ובמיוחד -
הדורות שלפני המבול²⁰, ולכן, עד המבול
מצינו אריכות ימים מופלגה, מה שאין
כן לאחרי המבול כו"²¹, שנתקצרו ימיהם
עד "והיו מאה ועשרים שנה"²²... ועל דרך
זה מצינו בכמה וכמה ענינים ש"נשתנו
הטבעיים"²³. וכמו כן מובן גם בנוגע לענין
הכישוף, כנזכר לעיל.

23 רמ"א אה"ע סקני"ו ס"ד. מג"א אה"ח סקע"ג סק"א. שו"ע אדה"ז א"ח
ס"ס קעט. ובכ"מ. וראה שד"ח כרך א"ר, א ואילך. כרך י"ד ע' קצד [ברו,
א]. וראה בארוכה לקו"ש במדבר - הגה"ש תשמ"ג.

19 פסחים ק"ה, א.
20 ראה אה"ח בראשית (ב"ב) רפ"ה, א. לקו"ש חט"ו ע' 67.
21 רמב"ן בראשית ה, ד. וראה פרש"י לך לך יז, יז. תקו"ז תיקון ע' בסופו.
22 בראשית ו, ג.